

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Ústav světových dějin

Posudek na disertační práci

Mgr. Hana Bortlová, „Československo a Kuba v letech 1959-1962“, Středisko iberio-amerických studií, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2010, 260 stran + 13 stran obrazových příloh

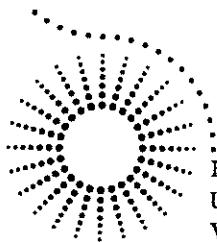
Disertační práce historičky ze Střediska iberio-amerických studií FF UK v Praze, Mgr. Hany Bortlové, je věnována jednomu významných témat obecných dějin 20. století, tj. problematice kubánské revoluce, konkrétně vztahům mezi Castrovou Kubou v prvních letech její existence a komunistickým Československem (1959-1962). Disertace Hany Bortlové je o to cennějším příspěvkem k bádání o kubánské revoluci, že se jedná o první systematictější pokus o analýzu vztahů výše uvedených zemí, a to na základě studia téměř všech archivních pramenů, dostupných v České republice (konkrétně se jedná o Národní archiv, Archiv Ministerstva průmyslu a obchodu, Archiv Ministerstva zahraničních věcí a Archiv bezpečnostních složek). Když už píš o archivním bádání autorky, je třeba dodat, že kromě primárních pramenů je její práce založena na studiu vydaných dokumentů, dobového tisku, memoárů, literatury vydané do roku 1990 i moderní odborné literatury a, v neposlední řadě, interních publikací a literatury nevydané tiskem, nemluvě o četných internetových zdrojích. Již z tohoto výčtu jednoznačně vyplývá, že autorka provedla velmi pečlivou heuristiku, takže jí neuniklo nic podstatného. V tomto ohledu jsem naprosto spokojen.

Pokud jde o strukturu práce, po počátečních dvou kapitolách, které jsou jakýmsi uvedením do problematiky a zařazením tématu do mezinárodně politického kontextu studené války (Politika Sovětského svazu vůči Kubě a Předpoklady čs. politiky vůči Kubě), následují tři chronologicky řazené kapitoly věnované vztahům mezi ČSR a Kubou; na ně pak navazují kapitoly, zaměřené již zcela konkrétně, přesně řečeno na podrobnou analýzu hospodářských vztahů mezi Československem a Kubou obecně a poté dodávek zbraní, rozsahu vědecko-technické spolupráce a činnosti česko-slovenských expertů na Kubě (se zvláštní subkapitolou nazvanou František Kriegel a Kuba 1960-1963), spolupráce tajných služeb obou zemí,

nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
IČ: 00216208
DIČ: CZ00216208

Tel.: (+420) 221 619 203
Fax: (+420) 221 619 385
Mobil: (+420) 724 059 752

jaroslav.valkoun@ff.cuni.cz
<http://usd.ff.cuni.cz>
makovar@atlas.cz

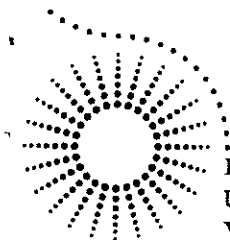
Ústav světových dějin

působení kubánských stipendistů v Československu a československé propagandy a Kubu. Vůči této struktuře nelze mít, po mém soudu, výhrady, neboť je zcela logická a odpovídající zadání práce.

Závěry, k nimž autorka ve své práci došla, jsou podloženy pramennou základnou a v zásadě odpovídají očekávání. Především politická aktivita Československa na Kubě byla vedena zcela v režii Moskvy, prostor pro vlastní iniciativu byl vpravdě minimální; v hospodářské oblasti byla situace pro Československo o něco příznivější, ani zde ale nemohla Praha překročit limity dané Moskvou. Hana Bortlová správně uvádí, že počínaje rokem 1960 se československo-kubánské vztahy vyvíjely zejména v důsledku snahy Spojených států amerických Kubu izolovat; Moskva si fakticky zvolila Prahu ke své infiltraci na Kubu ve vojenské a hospodářské oblasti, přičemž Československo působilo jednak jako prostředník SSSR, jednak vyváželo na Kubu vlastní zbraně; stejně tak je správný dílčí závěr autorky, že si Praha od role sovětského agenta slibovala ekonomické výhody obecně.

Za velmi přínosnou pokládám skutečnost, že se Hana Bortlová neomezila výhradně na studium československo-kubánských hospodářských vztahů, ale analyzovala rovněž další oblasti, o nichž jsem psal v úvodu posudku. Stejně tak je třeba autorku pochválit za časové vymezení práce; rok 1962 totiž skutečně ukončil „euforické období“ ve vzájemných vztazích; bez výhrad přitom souhlasím s autorčiným tvrzením, že tento konec předznamenala již na počátku roku 1962 sílící nespokojenost Prahy s jednáním kubánských partnerů (konkrétně se jednalo o neschopnost respektive neochotu Kubu splácet poskytnuté úvěry, dodávat nasmlované zboží etc.), nemluvě o vlastních ekonomických problémech Československa.

Pokud jde o formální stránku disertace, autorka v úvodu píše, že práce je svým charakterem spíše faktografická a tudíž méně čtivá. To je bezpochyby pravda, analytická část práce však tento zdánlivý nedostatek bohatě vynahrazuje; disertační práce navíc není v první řadě stylistickým cvičením. Za nanejvýš chvályhodné pak pokládám rozhodnutí autorky „vyvarovat se čistě teoretických spekulací nebo snaze za každou cenu předložit originální

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Ústav světových dějin

interpretaci problému“; její práce je v tom nejlepším slova smyslu poctivá, pečlivá a naprosto seriózní.

Ze všech výše uvedených důvodů je, doufám, zřejmé, že si práce Mgr. Hany Bortlové velmi cením a jednoznačně ji doporučuji k obhajobě.

V Praze, 12. listopadu 2010

Doc. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

Ústav světových dějin FF UK v Praze